

שבועות, מגילת רות

קניני חג השבועות: כח הרצון וכח המעשה

במעגל מועדי השנה ישנן שתי מערכות עיקריות, מערכת אחת נמשכת מחג הפסח ועד חג השבועות, והמערכת השנייה מראש השנה ועד שמיני עצרת. ישנם כמה הבדלים בין שתי מערכות אלו, אחד מהם הוא כך: התקופה שמראש השנה עד שמיני עצרת באה לתקן את האדם וליישר אותו חזרה למצב ההתחלתי. ימים אלו הם ימי התשובה בהם האדם שב למצבו המקורי והחיובי בו היה לפני החטא. אך ימים שבין פסח לשבועות אינם ימי תשובה, אלא ימים בהם האדם נבנה מלכתחלה על דרך הישר והטוב! ובאמת כך מבואר בזוהר הקדוש שמי שלא נכשל במשהו חמץ בפסח, אינו צריך לחשוש מדין ראש השנה. כוונת הדברים היא שאדם עובר תקופה זו שמתחילה בפסח ומסתיימת בשבועות, במצב של 'לכתחילה', הרי שהוא יצא מחג השבועות כצדיק גמור ממש ואז יזכה בדין. וזה העבודה של ימים אלו: על האדם להעמיד עצמו במצב חדש והתחלתי, בכל שנה מחדש! לפי סדר המועדים חג הפסח מוגדר כ'לידה' של עם ישראל. וכך צריך לחוש כל יהודי, שהוא נולד בפסח מחדש ונכנס לעבודת ה' במצב של לכתחילה. ימי ספירת העומר הם 'ימי הגידול' בהם היהודי שנולד, גודל, הולך ומתעלה עד שהוא מגיע לשבועות ומקבל את התורה, ואז הוא מתקשר עם הקב"ה מחדש, בכל שנה ושנה, בכריתת ברית, בדביקות, ובכל השייכות הקיימת בינינו להשם יתברך. **רב פנקס זצ"ל בספרו "פסח, ספירת העומר שבועות"**

אי לאו האי יומא, היתה התורה ניתנה בלילה

רב יוסף ביומא דעצרתא אמר: עבדי לי עגלא תלתא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא (פסחים סח:). נראה לבאר דברי רב יוסף, על פי מה שהקשו בגמרא (שבת פו:): למה לא נתן הקב"ה לישראל את התורה בלילה, ותירצו בלשון הפסוק (ישעיהו מה, טז) **"לא מראש בסתר דברתי"** ופירש רש"י: במקום ארץ חושך, ולילה חושך הוא. ולכאורה, מה עלה על דעת המקשן להקשות כך, והלא אף בעקידה יצחק מצאנו **"וישכם אברהם בבוקר"**, ולא בלילה? אלא, הלא אמרו במדרש (תנחומה כי תשא, לא): **"למה נשתברו הלוחות ראשונות? לפי שניתנו בפומבי, שלטה בהן עין הרע ונשתברו"**, ומשום כך הקשה המקשן: למה לא נתן הקב"ה את התורה בלילה, ואז לא היה כך כך רעש ולא היו הלוחות נשברים? ותירץ שאי אפשר, משום **"לא מראש בסתר דברתי"**. והנה, ידוע מה שאמרו האחרונים, ששבירת הלוחות גרמה שכחה בעולם. והנה, רב יוסף היה 'סיני', שזכר את כל התורה והיה לו כח הזכרון יותר

מאחרים, וזה משום שנתנה תורה ביום, אבל אילו נתנה התורה בלילה, וממילא לא היו נשברים הלוחות, אז כח הזכרון היה אצל כולם. זהו שאמר רב יוסף: **"אי לאו האי יומא"**, אלא היתה התורה ניתנה בלילה, כמה יוסף איכא בשוקא, כי אז הכל היו זוכרים.

"צמוצא שלל רב"

הלימוד בליל שבועות, להרבות הצמאון לתורה

בלימוד של ליל שבועות, יש להראות חביבות התורה. דהנה, כל חמדת עולם הזה בא מתוך הרעבון, ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה, והמרעב עצמו אוכל לתיאבון.

לא כן, התורה, כל כמה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה, על ידי עסק התורה בליל שבועות נתרבה הצמאון אל התורה. וכתוב: **"כל צמא לכו למים"** (ישעיה נה, א), כמו שכתוב במדרש (בר"ר צז, ג) שנמשלו לדגי הים שגדלים במים, ופותחים פיהם לכל טיפה של מים כאילו לא טעמו מים. כן בני ישראל העוסקים תמיד בתורה, חביב עליהם כל אות מהתורה, כאילו לא טעמו דברי תורה מעולם.

ספר "אוצרות התורה שבועות" בשם ה"שפת אמת"

ה'נעשה ונשמע', למצוות עשה, כפיית ההר ל"לא תעשה"

שני פסוקים דומים מתארים בתורה את אופן הסכמת ישראל לקבלת התורה. הראשון בפרשת יתרו (שמות יט, ח): **"ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה"**, והשני בסוף פרשת משפטים (כד, ז) **"ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע"**. והתמיהה מתבקשת: מדוע בתחילה נאמר רק נעשה, ולאחר מכן נעשה ונשמע. ואפשר לומר ש'נעשה', מתייחס למצוות עשה, בהן ישנה עשיה, ואילו **'נשמע'**, מתייחס למצוות לא תעשה, בהן אין עשיה אלא רק הימנעות ממעשים אסורים, על זה נאמר רק נשמע, שכן יש לשמוע כדי לדעת את פרטי האיסור ולהישמר ממנו. כאשר אדם מקיים מצוות עשה, יתכן שעושה זאת על מנת לקבל פרס, שכן לגבי מצוות עשה רבות מצאנו שיש בהן שכר בצידן. לעומת זאת במצוות לא תעשה, אין מתן שכרה מפורש בצידה, על כן הנשמר מהן לרוב אינו עושה זאת לשם קבלת שכר, אלא מתוך אהבת ה' או יראתו. מעתה יתבאר הענין היטב, כי מאחר שבתחילה אמרו **"נעשה"**, ועשיה מתאימה למצוות עשה, אם כן גילו בכך את דעתם שכוונתם משום קבלת פרס, ועל כן אף שבהמשך אמרו **"נעשה ונשמע"**, בכל זאת היה צריך בכפיה, כי מאחר וכוונתם על מנת לקבל פרס, יש חשש שיחזרו בהם

ממצוות לא תעשה, שאין בהם קבלת פרס, ומיושבת קושיית התוספות לגבי הצורך בכפיה שאמרו "נעשה ונשמע" **ספר "כמוצא שלל רב שבועות"**

מגילת רות

נשמת רות יצאה משביה מכח מתן תורה

בטעם הדבר שקוראים מגילת רות בשבועות, כתב בעל ה"קדושת לוי" שהנה מבואר בזוהר הקדוש על הפסוק "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו", שבא הקב"ה אל עשו ואמר לו שיקבל את התורה, אולם עשו לא רצה, ואמר שיתן לישראל, והודה גם כן על הבכורה שהיא של יעקב, ונתן מתנה לישראל שיקבלו את התורה. כך גם ישמעאל לא רצה לקבל את התורה ואמר להקב"ה שיתנה לישראל, והודה שהוא אינו זרע של אברהם, רק יצחק, וגם אמר שיתן מתנה לישראל.

וצריך להבין מה הן המתנות שנתנו האומות העולם לישראל בכדי שיקבלו את התורה. ונראה, שהמתנות הן אותן נשמות קדושות אשר היו חבושות ביניהם, אותם החזירו האומות העולם לישראל שיתגיירו. אחת מהם היא רות, שהיתה בה נשמה גדולה וממנה יצא משיח. נשמה זו נתנו האומות לישראל בכדי שיקבלו את התורה, וכן את שאר הנשמות הקדושות, אבל העיקר היא, כאמור, נשמת רות שממנה יצא משיח. לכן קוראים מגילת רות בשבועות. לרמוז על הנ"ל שנשמתה של רות יצאה משביה בין האומות העולם על ידי מתן תורה.

ספר "ומתוך האור ספירת העומר שבועות"

"קראן לי מרה", לרמוז שה' ימתיק את המרירות וותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה כי המר ש-די מאד" (רות א. ב.)

מה פשר הדבר "אל תקראנה לי נעמי", והרי סוף סוף זה הוא שמה? עוד יותר קשה להבין, הכיצד זה צדקת כנעמי תאמר לשון כזה, שיש בה כעין התמרמרות על מה שאירע לה, והרי בודאי הצדיקה את הדין עליה! יש לומר, כוונה מיוחדת מסתתרת בדבריו אלו: מצאנו במי מרה, שמשו רבינו, נצטוו להשליך עץ מר אל המים ועל ידי זה נמתקו המים, והיה בזה נס בתוך נס, כידוע. ואף כאן כיוונה נעמי בדבריה "קראן לי מרה", לרמוז להן שה' יתברך עוד ימתיק לה את המרירות הכפולה, הן שלה והן של רות כלתה, שעזבה את עמה ואלוהיה והלכה לחסות בצל כנפי השכינה, אבל סוף סוף הרי מר לה מאוד לאחר שבעלה מת ומלבד נעמי אין לה מכרים אחרים, ולכן אמר נעמי "כי המר ש-די מאד" והיתה זו אמירה שכל כולה רצון והשתוקקות שהקב"ה ימתיק לה את המרירות, כפי שבאמת זכתה בסופו של דבר: שנולד ממנה דוד, שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות ואשר ממנו עתיד לצמוח מלך המשיח שיתגלה בקרוב בימינו, והרי זהו מיתוק שאין למעלה ממנו.

ספר "כמוצא שלל רב" בשם חרב ידידיה הלוי זילברמן

הלכה: תפילה בליל שבועות

כתב השו"ע (סי' תצד ס"א) ביום חמישים לספירת העומר הוא חג השבועות וכו' ובמ"ב (סק"א) כתב: ומאחרין להתפלל ערבית בכניסת שבועות בצאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הספירה מ"ט יום תמימות. בספר דרשו כתב בשם הפמ"ג שיש להמתין מלקדש עד הלילה, וכתב בשם השו"ע שגם אם מקדש לפני התפילה יש להמתין עד הלילה ע"כ. הכה"ח (סק"א) כתב בשם השל"ה הקדוש: דאין צריך לזיזו רק בקידוש אבל מה שמתפללים מבעוד יום אינו כלום דהא רבי אושעיא צלי מוצאי שבת בשבת אע"פ שעדיין שבת. על כן מי שא"א לו לאחר בתפילה מ"מ לא יקדש עד הלילה.

פתגם: המתפרס היום על ה"אתמול", לא יהיה לו על מה להתפרס מחר.

ספר "שמחלה"

חקירה: שני ימים של גלויות

דין ודאי, או דין ספק (הגר"ח על הרמב"ם יום טוב ו-יא ד"ה והנראה. רמב"ם, דין ספק, וגם עכשיו שיודעים בקביעות החדוש) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: קושיה נגד קושיה

שני בחורים מחובשי בית המדרש ישבו ולמדו יחד סוגיא של הגמרא. עלתה לפניהם קושיה חמורה ולא יכלו למצוא לה תירוץ. עד כה וכה נכנס לבית המדרש יהודי בעל הדרת פנים אשר חזותו העידה עליו שיודע ספר הוא. מיד ניגשו אליו שניהם והציעו לפניו את הקושיה. הציץ בהם הלה רגע, ולבסוף אמר: יש לי קושיה יותר חמורה משלכם. דהיינו? זקפו עיניהם בתמיהה. נבצר ממני להבין איך אפשר לקרוא באותיות זעירות כאלה, ועוד בלי נקודות.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף עה)

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאט. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr